

غوث بخش صابرے کسمانک نویسی

نرسن گل

اسٹنسٹ پروفیسر، شعبہ بلوچی، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ

شیابانو

اسٹنسٹ پروفیسر، پاکستان اسٹری سٹر، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ

Abstract

Stage Dramas are considered to be the ancient art of universal history to bring the people of other communities together. Dramas used to make the people jubilant whey they watched plays.

When Pakistan became a separate country where stage plays were played in Pakistan, probably in 1949 or 48. Karachi became the center of radio Pakistan, and there, the Baloch writers wrote a considerable number of plays for the radio which were staged in different occasions. Mr. Ghaus Bakhsh Sabir has been a great play writer in Balochi who wrote many plays for radio as well as for the Television. He was not only a play writer, but a researcher, and a poet. He wrote several books for the children, but his plays which he wrote for the radio and TV become his fame all over Balochistan.

This paper illustrates his services in the field of drama writing.

گھین لبز: کسمانک، چار ڳیچار، دیر وئی، تلو، استیج، گوانک، ٹیکچ، بنشت، کرد، ہمگرخ، مال ۽ متاہ، سیمسر، اڳاں مردے ئے کارے ۽ گنگاپه لانک بستگ، داں المه یک جوانیں آسرے ۽ مزے آئی ۽ رست کنت، پر چکه رب ۽ درء ہمک کارء ۾ پیسرا نبشتگ انت۔ کارٹری کجام ہم یک پڑے ۽ بیت، آلوگ سازی بیت، رزان جوڑ کنگ ۽ کارے بیت، واڱ ۽ زانگ بیت، یا کہ دگه، بلئے آئی ۽ مزالم ہماکار کنوک ۽ رسیدت۔ بلوچی زبان ۽ نامداریں زبانزانت ۽ کواس، شاعر، پوکار ۽ رجانکار غوث بخش صابر یک سادگ ۽ پہنک

دلیں مردے آت، رنگ ء سبز ء لاگر بالادیں مردے آت، بلئے گوں وتنی کارء مدام پہک آت۔ درائیں روچ آئی ء کارا یوک ء نبشنستہ کنگ ء وانگ آت۔ وہدے آریڈ یو اسٹیشن ء کارء آت دال مدام ہماریڈ یو ہے پدیا زکانی بناء نشستگ ء پہ کسمانک ء نوک نوکیں حیا لے سازاتگ۔ بلوچی زبان اپہ نبشنستہ کنگ، آئی گاریں پہنا تانی شوہازی ء پہ ٹی وی ء اریڈ یو ہے حاترا کسمانک نبشنستہ کنگ آئی ء بُنی کارانی تھا شمارا تنت، بازء ہے گشتگ آت کہ صابر ہے کارانی حاترا ودی بوتگ۔

کسمانک ء پڑ بلوچی زبان ء غوث بخش صابرء و بدء وتنی تمردی ء سربوتگ بلئے نوکیں دوراء ایشی ء نبشنستہ کم انت۔ یک وہدے بوتگ کہ ایشی ء چاروک ء گوشدار و کانی یک مز نیں کچے بوتگ پکشکا کسمانک جوانی ء نبشنستہ کنگ ء چارگ بوتگ انت۔ ایشی ء ساری ء کہ غوث بخش صابرء آئی ء بلوچی کسمانکانی با بت ء تران دیم ء بروت، پیسرء کسمانک وتنی تو سیپ الام انت۔

بنی آدم ء بندات ء ہے واہش بوتگ کہ آوتی حیالانی درشانی ء بہ کنت اے در گت ء آئی ء شاعری ء کمک ء زرت ء وتنی حیالانی درشانی جوانیں رنگے ء کرتگ بلئے چریشی ء انگت ء دومی مردم ء وتنی تب ء میلانی سرپدی ء جیڑ گانی دیکپان بو گنگی بوتگ پکشکا آہاں گاے دیم ء شستگ ء کسمانک دروشم ء وتنی حیالانی درشانی دیم پہ دیکی کرتگ ء پیشیداشتگ انت۔ کسمانک ء بندات ء دیمروی ء با بت، پہکی ء ششگ نہ بیت پر چکہ یونانی دودمان ء بگردال بیا ہندوستان ء سنسکرت دورء کسمانک مدام گون بوتگ۔ یونانی کسمانک کارء زانکاراں کسمانک ء رادو بہراں بہر کرتگ کیے ”ٹریجڈی“ ء دومی ”کامیڈی“ ہے رنگ ء اے دورء ردو مزوران ء سر جمیں دنیاء وتنی جتاجتارنگ ء داب ء دیم ء آہاں بوتگ۔ کسمانک کہ ایشی ء را اردو ناٹک ء انگریزی ء ڈرامہ گشتگ بیت ایشی ء بزانت ء معنا چیزے ء کنگ ء پیشیدارگ انت۔

”ڈرامے کا لفظ یونانی (Draw) سے نکلا ہے۔ جس کا مطلب ہے ایک ایسی نظم جسے عملی صورت میں دکھایا جاسکے (ناٹک) روپک ہی کی ایک مقبول اور پسندیدہ قسم ہے ڈرامہ یا ناٹک کا اصطلاحی مطلب ٹھہرا کر دکھانا، یہ ایک ایسا صنف ادب ہے جس میں زندگی کے حقائق اور مناظرہ

کو اشخاص اور مکالموں کے ویلے سے عملاً پیش کیا جائے دراصل کچھ کر کے دکھانے کی تخصیص ہی ڈامے کو ادب کی دوسرا اصناف سے ممتاز اور منفرد کرتی ہے۔ اگرچہ ڈرامے کے بارے میں مشہور ہے کہ یہ یونانی صفت ہے مگر یہ مسلمہ امر ہے کہ بر صغیر میں چار سو سال قبل مسح فن ڈرامہ پر سسکندرت میں ایک جامع کتاب موجود تھی۔ (حشر، 2003)

بنی آدم، زندوت چوکسماں کی دروشم، ترہ مانتر انت ایشی تھا ہر مردم یک جتاکارتے، آئی کرد جتا نت۔ پہشاں کا شیکسپیر، گشتگ کہ ”دنیا یک استیجھ، مادرست آئی، کارستان ہر کس وقتی بہرہ جنت، روت۔“ دنیاء تھیز ڈرامہ بازاں تلویں کسمانک مدام است بو تگ۔ تلویں کسمانک ایوک، چیزے عپیشدارگ نہ انت بلکیں ایشی تھا زندہ جتا جتنا کیں پہناتا نی بابت، سرپدی دیگر انت۔ انچو ش کہ آزمانک، گداراں ہے چیز پیشدارگ بنت۔

”ہمارے یہاں پچاس سال قبل سعادت حسن منونے اپنی کہانیوں کا بیشتر مواد ۷۲ کے فسادات سے لیا۔ اس کا کہنا تھا کہ شریف آدمی کی کہانی نہیں ہوتی، اس کی کہانیوں میں بیان کئے گئے سو گندہ، اور سلطانہ، رنڈیوں خوشیال اور محمد بائی غنڈے کے کردار اس کی موت کے بعد کچھ سال تک توباتی رہے۔ قطع نظر کہ منتو کو شریف آدمی کی کہانی کا مشاہدہ نہیں ہوا اس لئے اس نے ان پہلووں پر لکھنا شروع کیا جو پس پر دہ تھے۔“ (احمد، 2002)

کسمانک ایوک، چارگی چیزے نہ انت بلکیں آئی جز بگانی پہمگ آئی اندری مارشانی زانگ کسمانک، از شست، گیعن کنت بلئے بد بحقی، کسمانک آحباب، دلگوش دیگر نہ بنت پہشاں آئی، ردو مذہ جوان ات بلئے تو ای سرنہ بوت۔

”ڈرامہ مختلف عناصر کا مجموعہ اور بہت سے لوگوں کی امداد بھی کا نتیجہ ہوتا ہے اور کسی کہیل کی تخلیق میں مصنف ایک حصہ دار کی حیثیت رکھتا ہے اور اہم مرکزی کردار ادا کرتا ہے۔ چنانچہ اس کے تصور کے بغیر ڈرامے کا امکان نہیں۔ ڈرامے کا تصور ڈرامہ نگار کے ذہن میں موجود ہوتا ہے بلکہ یوں کہنا چاہئے کہ ڈرامہ پہلے پہل مصنف کے ذہنی اسٹچ پر کھیلا جاتا ہے۔ اس کے

ذہن میں کردار ابھرتے ہیں۔ اور کہانی کو علمی طور پر پیش کرتے ہیں ڈرامہ نگار کا ذہن ان کاتماشائی ہوتا ہے ڈرامہ اسی ذہنی عملی کو الفاظ اور کرداروں کا جامہ پہنا کر صفحہ قرطاس پر اتارتا ہے۔ (پراچہ، 2002)

کسمانک ۽ ند کارچنائی ۽ ووت اول ہے کسمانک ۽ یک ہرے بوت کنت آئی ڪردار ہا کسمانک نویس ووت بہ بیت۔ پمشکا آوتی ڪردۂ ہے کسمانک ۽ اندر ۽ انچ پیشدار ایت کہ ووت ہمودۂ ندوک بہ بیت ہا ہندۂ تب داری ۽ حساب ۽ آنبشته کنت۔

”اپنے مخصوص مذہبی عقائد کی بناء پر مسلمانوں کو ڈرامے اور اگ رنگ سے کوئی دلچسپی نہ تھی۔ اور ذاتی تعیش اور بادہ نوشی کے باوجود بھی کسی مسلمان بادشاہ نے سرکاری طور پر ڈرامے کی سرپرستی کی ضرورت محسوس نہ کی۔ جس کا نتیجہ اس کے زوال، انحطاط اور پھر بالا آخر خاتمے کی صورت میں ظاہر ہوا۔ ڈرامہ تو ختم ہو گیا۔ لیکن اسکی ضرورت محسوس کرنے والے عوام ان کی حیات اور وہ مذہبی موضوعات اور تہوار تونہ ختم ہوئے تھے۔ جو ڈرامہ لکھنے اور دیکھنے کا محرك بنتے تھے۔“ (آخر، 2002)

بلوجستان ۽ تلوی کسمانک ۽ بابت ۽ گیسن سرپدی انگت ۽ اندیم آنت بلئے ہر چند کہ ایشانی بابت ۽ سرپدی رسنگ ہمایانی پدا اے گشگ بیت کہ تلوی کسمانکانی بندات مزن جنگ ۽ ساری کنگ بوتنگ وہدے غلام حیدر خان ۽ کوئی نامدار ایں عکس کارء بہت تراش آغازید عزیز شاہ نامدار ایں از مکارو مغنى طاؤس خان ۽ ہمراہ داری ۽ ”کوئی ڈرامیک کلب“ ۽ نام ۽ یک کلچرل کلبے جوڑ کت۔ اے واپاری گلنے آت بلکہ چیزے از مکارانی واپک ۽ پدا بے زرء متابیے ۽ پچ کنگ بوتنگ آت۔ آغا حشر ۽ پیر انگریزی کسمانکانی بلوچي ۽ رجانک ۽ پیشیداشت آنت ابید چہ ایشی ۽ غلام حیدر ۽ ووت بلوچي کسمانک اول بنشنگ آت۔ آئی ۽ بنگپ گلشتر وی ہندۂ دمگ إتائ۔ ڏنی کمپنیانی مردمان یک بلائیں وہدے ۽ إدائیگ ۽ کسمانک چار ایگ۔ پمیشکا ۱۸۹۶ء اولی رندۂ ”جمعدار ۽ کمپنی“ کسمانک تلوی عپیشدار گ بوت۔ (آخر، 2002)

بلوچستان ۽ بازیں دمگاں وہدے اردو کسمانک ۱۸۹۶ء وہدے رجائب کنگ ۽ پیشدارگ بوئکا ایتاں
دومی نیمگ ۽ بلوچانی وئی زبان ۽ کسمانک ۽ رہبیت نوک ردم زورگ ۽ آت اے بابت ۽ اشیر عبد القادر شاہواني
نبشته کنت ک

”بلوچی ۽ تہبا باقاعدہ کسمانک کدی شروع بوتا ایش ۽ ہم جتائی دپترے است انت۔ واجہ میر عاقل
خان مینگل گشتیت که پیش ۽ پرواں لیں ماہتا پیش شپاں میر ۽ دیوان ۽ بلوچ گیشتی لانگی پ الس ڦخان
۽ وئی ۽ حاترا یک کہے ۽ رایا یک مردمے ۽ رنگانیاء چو کسمانک ۽ پیش کرتگ۔ پارسی ۽ خمیدہ شب
بازی گشگ بیت“۔ (شاہواني، 2013)

چنانی ۽ بلوچی کلاسیکل شاعری ۽ پیسر ۽ کسمانکی دروشم گندگ بیت اگاں چوش گشگ به بیت که بلوچی
کہنیں شاعری بلوچی کسمانک ۽ اوی دروشم انت داں رد نه پیت۔ پرچکه یکے ۽ آشعرانی تھا گپت
گالی (مکالمہ) دروشم است دومی یک نہ یک واکیاء داستانے الگوں ایش ۽ گون بوتگ۔ ہر چند کہ وہ دوک
تر بوہان آت بلوچی ادب ہم بدل بوہان آت۔ ۱۹۲۹ء وہدے ریڈیو پاکستان کراچی ۽ بلوچی زبان ۽ مرادگاه ۽
مراگش جم کنگ بوتاں گڑاں یکرندے پدا کسمانک نبشنہ کنوکاں بود کت ۽ کسمانک نبشنہ کنگ بندات
کت۔ ہے دور ۽ بلوچی زبان ۽ نوکتریں کسمانک نویں دیم ۽ اتک انت کہ ایشانی تھا اشیر احمد بلوچ، اسحاق شیدی،
زبیدہ، عطا شاد، ۽ دعوت غوث بخش صابر ہوار آت۔

وہدے ہے مراگش کراچی ۽ چہ ریڈیو پاکستان کوئٹہ ۽ بندات بوتگ گڑاے کسمانکی دور
دوسری دیروئی کت اے بابت ۽ عطا شاد نبشنہ کنت که
”چہ ریڈیو پاکستان کوئٹہ ۽ بلوچی مراگش ۽ بندات ۽ ریڈیویائی ڈرامہ ہم یک وڑے ۽ کوئٹہ ۽ اتک ۽
سرپد بوت۔ اے کسمانک ہم اهدی دستاں گاں چہ زورگ بوتگ آنت۔ (شاد، 2013)

ریڈیویائی کسمانکانی نامداری ۽ چہ بلوچی لبڑا نتال کسمانک نبشنہ کنگ بندات کت ہے ناماں کلاں
دیکھ راجہ غوث بخش صابر ۽ نام آت۔ واجہ ۽ نہ ایوک ۽ دعوت کسمانک نبشنہ کرتگ آت بلکیں آئی ۽ بلوچی

کسمانک کارانی کسمانک ردء بند دات دانکه و ہدء رپکیں گوات ایشاں دن زین ۽ گارمہ کنت۔ اے درگت ء چونائی ء اوی کار عبد القادر شاہواني عردء بندی کتاب ”چین کسمانک“ انت که ۱۹۹۳ء چہ بلوچی اکڈیمی کوئٹہ ء نیمگ ؋ چاپ بوتگ آت۔ اے کتاب ء بلوچی زبان ۽ درائیں نامداریں کسمانکارانی کسمانک یکجاہ کنگ بوتگ آنت ایشانی تہامیر مہاخان مری، عطاشاد، بشیر احمد، امان اللہ گلچی، میر عاقل خان، عبدالحکیم، نصیر شاہین، محمد طاہر غوث بخش صابرء کسمانک ہوارکنگ بوتنت۔ چیزے و ہدء رندوت غوث بخش ء اختر ندیم ء دگہ یکجاںیں ردء بندی کتابے ”گوہر ذریش“ چہ بلوچی اکڈیمی کوئٹہ ۱۹۹۲ء چاپ کنائیں۔ ابید چہ ایش ء غوث بخش ء وقت جندریڈیائی کسمانگی کتاب ”لگرہ ذرنز“ اول ۱۹۹۶ء چاپ کنگ بوت۔ اے کتاباں ابید آئی کسمانک و ہد پہ وہ تاک ۽ مہتاکاں چاپ بوتگ آنت۔ انچو کہ ساری ء اشگ بوتگ آت کہ غوث بخش صابرء پت رنگیں از مکارے بوتگ آئی کسمانک ء ابید ہم بلوچی لبڑاںک ء بازیں پڑے ء ند کاری کرتگ۔

”کچھ دانشور حضرات کو ہم نے یہ کہتے سنائے کہ اب چونکہ ادب سے ہماری والٹگی نہیں رہی، ہم ایک کمٹ کیسا تھے لکھتے رہے ہیں۔ اس لئے اب لکھنا ہمارے لئے ممکن نہیں بڑی عجیب سی بات ہے اور ہم سمجھتے ہیں ادب کیسا تھے کمٹ منٹ کبھی ختم نہیں ہو سکتی۔ اب زندگی کی ترجیحات بدل گئی ہیں مگر کیا کار، بنگلے، نوکر چاکر اور دیگر آسامیش ادب اور زندگی کے درمیان حائل ہو سکتی ہیں یقیناً نہیں ادب اور زبان میں ایک خاص والٹگی کے حوالے سے کام کرنے والوں میں جناب غوث بخش صابرء نایاں نظر آتے ہیں متعدد کتابوں کے مصنف اور مترجم ہیں۔“ (دوست، 2007)

غوث بخش صابرء ہے کارگشادی ۽ پہنچ دلی ۽ سارت تی و ت بے مٹ بے درورآت۔ آئی ء بلا بلاکیں جیڑگاں اوپار کش اتگ ۽ صبر کرتگ۔ اے درگت ء بلوچی زبان ۽ نامداریں ند کار فضل خالق نبشتہ کنت:

"صابر چیز ٻپلگارگ ء زانت آئی ہے خوبی ء شری ء نہ تھنا آئی جندء را کار داتگ۔ بلکن ء راجی
ہذمته ء را بالاد داتگ۔ ریڈ یو اسٹیشن ء بازیں ٹیپ چہ مشکال رکھتگ انت۔ ہے سب ء بازیں
ڈرامہ کہ مئے لبڑا نک ء مزن مز نیں نامان نویں اتگ انت چہ رمیز اس رکیتگ انت اش ء کتابی
شکل ء درو شم ء آرٹگ انت اش۔ صابر ء اے کار لاٽن تو سیپ انت بلئے چھیں مردم سک کم
انت کہ صابر ء راشا باشی بہ دنت۔" (خالق، 2010)

غوث بخش صابر ء نہ ایوک کسمانک چہ گاری ء رکیتگ انت بلکیں ووت اوں بے دروریں کسمانک
نبشته کرتگ آئی ء کتاب "گو ہر در پش" ء بالاچ گور گنج ء داستان اگاں چارگ بہ بیت کہ بالاچ ء چوو تی برات
دودا ء بیر گپتگ آت ووت یک چاگردی درو شمے سہرا کنت ہے کسمانک ء یک ٹکرے پہ درور بچارات کہ آئی ء
کسمانک ازمی حساب ؋ چنچو ٿمربو ڈبو گتگ انت۔

بالاچ: من کہ مزن باں لاله ء حون ء گرال! لاله ء حونی کئے انت؟

بی بی: ہوابا۔۔ اوتی لاله ء راستیں باسک ئے تو ووتی راج ء عزت ئے تو لاله ء حون ؋ چونه
گرئے۔

بالاچ: (گوں ووت ؋) من ووتی لاله ء راستیں باسک اوں، من ووتی راج ء عزت، من ووتی لاله ء

حون ؋ انچو گرال کم۔۔۔۔۔

دودا ء جوریں دڙمناں

من گوں بدال انچو کنال

میدال گوں ماہیاں کرتگ

بز گوں کھیری ڈنگرال

باز گوں کپوئی ولرال

گر میں لوار گوں چلرال

بالاچ: (خیال ء تھا) لاله منی زہم ء گند چوں تیز انت لاله منی زہم جوان انت کہ تئی؟

دودا: تئی زہم پاز شر انت منی گلندے زنگال گپتگ۔

بالاچ: لاله تئی کیت را ہوار انت کہ منی مشکلی نریان؟

دودا: بالو تئی نریان ء مٹ نیست۔ منی اسپ نوں چ راہ ء رواج ء پشت کپتگ۔

بالاچ: (دودا ء خیال ء و تارا چو دودا ء زانت) منی اسپ جوان انت منی زہم شر انت منی لاله ء بدل ء

گراں (زورء) من بدل ء گراں، من بدل ء گراں۔

بی بی: بالا! او بالو ترا پوں انت، ابا، چوں تووت سراں گپ کنے منی لال۔۔۔!

بالاچ: اوں! بچ نہ انت، بچ نہ انت۔

بالاچ: (گوں و ت ؋ گپ جنت) لاله ء حون منا گرگی انت۔ من لاله ء حون ء گرگ ء سو گند سخنی سرو رء

در بارء زرتگ ء اے کار منی سرا و ام انت۔ نہ بھنگی و اے تاں کہ اے وام من چہ و تی سرء ایرنہ گجاں۔ لاله ء

ارواح ء دیماچہ میارء منی گردن چست نہ بیت۔ چنکہ وہ دیکھ چنت سال وزمانگ انت کہ اے وام منی

سرا انت۔ (صابر، 1996)

ہے رنگ ء آئی دگہ کسمانکے ”گوہر ء در پش“ ء ہوار انت کہ ”دل ء گل“ ء نام ء انت کہ ایشی ء تھا

یک پیر مرد مے و تی نما سگ ء گوں شپ ء رونچ چاپ جاہ (چاپہ خانہ) ء کارنگ۔ آئی ء راچ ک نیست بس یک

نما سگے۔ گڈی ء آوتی نما سگ ء آروس ء روت انت ء ووت تھنا بیت۔ اے کسمانک ء ہم چاگر دء یک راستی

یے دیم ء آرگ بو تگ کہ بنی آدم مد ام و تارا جائے نہ جائے ء مشکول کنگ لوٹیت۔

غوث بخش صابر کسمانکی نویسی چاگر دی پہنات ء بابت ء میر بلوج خان نہشته کنت کہ،

”واجہ غوث بخش صابر بلوجی ء ہما کسمانکارانی تھا ہوار انت کہ آہاں بازیں ریڈیاں کسمانک نوشته

کرتگ عطا شاد، امان اللہ گجی، بشیر احمد بلوج، عبد الکریم بلوج ء ایندگہ بازیں کسمانکارانی پچی ء

غوث بخش صابر ء ہم پہ ریڈیو پاکستان ء پی می وی ء بازیں کسمانک نوشته کرتگ انت۔ غوث بخش

صابرءَ بازیں داستانی کرداران ء ہم کسمانکی درو شم داتگ انت سک باز دوست دارگ بوٽگ
انت" (خان، 2015)

ہے گپ ء واجہ ڈاکٹر علی دوست ہم گشیت کہ ،
”واجہ غوث بخش بلوچی کسمانک نویسونکی بنداتی لڑاء ہوار بوٽگ ریڈیوئے ٹی وی ء آئی ء بازیں
کسمانکے شنگ ء تالان کنگ بوٽگ کہ اودا بلوچی زبان، دودنور بیدگ ء چاگردی اڑؤ جنجالان ء
جو نیں پیئے ء درانگاز کنگ بوٽگ انت“۔ (بلوچ، 2015)

غوث بخش صابرءَ ہر ہمالبزاکی پہنات کہ آئی ء ند کاری کرتگ گوں دل ء کرتگ۔ آئی ء جفاکشی ء
محنت چہ آئی ء ساچشتاں وт پدرانت۔ بلوچی زبان ء کسمانک ء دیر وکی ء کسمانک نویسی ء ردوم دیگ ء واجہ
غوث بخش ء یک بلاکیں کر دے است انت کہ دامم یا ٹنگیر بیت۔ لبڑانک ء تھا آئی ء جتناکیں درشانداب ء آئی ء را
بلوچی لبڑانک ء جتا یک مقامے بکشاتگ کہ لس ند کارء نصیب نہ بیت۔

گذی تران:

بلوچی زبان ء کسمانک نویسی ء بندات ہماوہ دی بنایت وہ دے بلوج وقی پہوالی دنیاء زندگی کنگا بنت۔
ہماوہ دے شپ پاسی ء وہ دپاپسی ء حاترا آہانی آس مجبور کرتگ ء کسے گشی کرتگ، رندے کسے ء ہمارائی ء ہماکسے گش وت
ہماکسے ء کارستانی وڑؤ و تارا پیشیداشتگ۔ رندے میرء سردارانی دیوان ء مجلساں چیزے ڈومب ء کسے کاراں ہے کسے
تلوء سر اکرتگ ء پیش داشتگ انت۔ بلئے اے درست روایتی ء ہماوہ دے جنگ ء حیڑہانی بابت ء بوٽگ انت۔
بلوچی لبڑانک ء کسمانک کارانی و بوگی ء بوٽگ آت بلئے ایشانی جوانیں جاہء ہندے نہ بوٽگ کہ کجا آوت نبشتہ
کرتگیں کسمانکاں مہلوک ء سربہ کن انت۔ وہ دے ریڈیو پاکستان کراچی ء بلوچی مجلس ء مراغا جم کنگ
بوتاں داں کسمانک نویساں اے دورء وقی کسمانک ریڈیوء مک ء وقی راج ء مہلوک ء را سر کت انت۔ وہ دے

ریڈیو پاکستان کوئٹہ پنج بوت گڑاں ہے کارء راد و برداوم دیگ بوتگ ۽ اے ردءند کارانی یک بلاکیں لڑے دیماء اتک ہمیشائی تھا شیر احمد، عطاشاد، امان اللہ گنجی ۽ غوث بخش صابر ہوار کپتاں گوں۔

واجہ غوث بخش صابرء بلوچی لبڑاں ۽ ہما ہمیں ند کاراں یکے بوتگ آئی ۽ وقتی ند کاری سرجم ۽ پہ بلوچی زبان ۽ لبڑاں ۽ دیروئی ۽ کاربستگ پے حاترا آئی ۽ لبڑاں ۽ درائیں پڑاں ٿری شاعری، رجانکاری، پوکاری، ردء بندی، یا کہ کسمانک کاری ہے بیت درائیں پڑاں وقتی ند جوانی ۽ کاربستگ۔ آئی ۽ زبان ۽ بابت بازیں نبشتا نکے وہ پہ وہ تاک ۽ ماہتا کاں چاپ ۽ شنگ کر گتگ۔

چونائی ۽ آئی ۽ درائیں پڑاں کاروئی جاہ ۽ ستا کر زانت بلئے آئی ۽ کسمانک نویسی اے تک ۽ گلیشور ستائیگ انت پر چکہ ہما وہ داء کہ کسمانک کاری سک کم بوتگ ہما وہ داء واجہ صابرء وقتی ہوش مندی ۽ سوب ۽ کسمانکاری ۽ یک لس دوست کنو کیں چیزے ۽ حساب ۽ نبشتہ کر گتگ آئی انه یوک ۽ ووت کسمانک نبشتگ بلکیں اے دگہ سنگت اوں سکین دا گتگ انت کہ آؤں لبڑاں ۽ اے پڑا چیزے نہ چیزے نبشتہ بہ کن انت۔ واجہ غوث بخش صابرء بازیں کتابے اوں نبشتگ کہ ایشائی تھا "نگره در نز" ۽ "گوہرء در پش" انت کہ ایشائی گلیشور کسمانک یکے وریڈیو ۽ جم دار گ بوتگ انت دو می مہلوک ۽ ہم ایشائی کسمانک سک دوست بوتگ انت۔

شوندات:

حشر، آغا۔ (2003)۔ ڈرامہ، افسانوی نشر و ڈرامہ۔ لاہور۔ علمی کتاب خانہ
پرچہ، ا۔ (2002)۔ پاکستان اردو ادب اور ایل قلم خواتین۔ اسلام آباد۔ نیشنل بک فاؤنڈیشن
آخر، ڈ۔ س۔ (2002)۔ اردو ڈرامہ، اردو ادب کی مختصر ترین۔ لاہور۔ سنگ میل
شاہوانی، ا۔ع۔ (2013)۔ بلوچی کسمانک، تاریخ۔ بلوچی ردانک، نوکیں سفر، مرتب۔ بلوچ، ط۔ ح۔
کوئٹہ۔ بلوچی لبڑائی دیوان
شاد، ع۔ (2013)۔ کسمانک ماں بلوچی، بلوچی ردانک، نوکیں سفر۔ مرتب۔ بلوچ، ط۔ ح۔ کوئٹہ۔ بلوچی
لبڑائی دیوان
دوست، ڈ۔ ع۔ (2007)۔ بلوچی دیوان۔ کوئٹہ۔ گوشہ ادب
خالق، ڈ۔ ف۔ (2010)۔ رُشگین نود۔ کوئٹہ۔ بلوچی اکیڈمی
صابر، غ۔ ب۔ (1996)۔ گوہر، درپیش۔ کوئٹہ۔ بلوچی اکیڈمی
خان، م۔ ب۔ (2015)۔ واجہ غوث بخش صابر، ازم، چیزے پہنات۔ نوشی۔ ماہتاک بلوچی زند، فروری
بلوچ، ڈ۔ ع۔ (2015)۔ بلوچی زبان، نامداریں نبستہ کار، زانت کار، شاعر غوث بخش
صابر۔ نوشی۔ ماہتاک بلوچی زند۔ فروری